

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну
імені Михайла Бойчука

Факультет декоративно-прикладного мистецтва
Кафедра монументального і станкового живопису

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
БК 03.02. ІКОНОЛОГІЯ

Загальна інформація про дисципліну

Рівень (ступінь) вищої освіти	«Бакалавр» (освітній рівень перший)
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація
Освітня програма	ОПП «Мистецтвознавство»
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс / семестр	2-й рік навчання (3-й семестр)
Кількість кредитів ЄКТС	4 кредити (120 год.)
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції – 30 год.
	Семінарські – 20
	Практичні – 10 год.
	Самостійна робота – 60 год.
Форма підсумкового контролю	Диференційований алік
Викладач (-і)	Дудченко А.М., викладач кафедри монументального і станкового мистецтва КДАДПМД ім. М. Бойчука
Контактна інформація викладача (-ів)	dydchenko_a@kdidpamid.edu.ua
Ресурси комунікації з викладачем	Google Classroom (https://meet.google.com/qby-qeuk-uga) Moodle
Дні занять	Згідно з розкладом
Консультації	Дистанційні за домовленістю з ініціативи здобувача

Опис навчальної дисципліни

Анотація дисципліни	Дисципліна «Іконологія» займає важливе місце у підготовці майбутніх фахівців мистецької сфери, розкриваючи символи та іконологічні образи візуальної мови та символіки. Курс пропонує студентам 2 курсу зануритися у світ художніх образів і навчитися аналізувати символічні та смислові підтексти творів образотворчого мистецтва. У межах дисципліни
---------------------	---

	розглядається еволюція іконологічного методу від його витоків до сучасних візуальних студій. Студенти опановують розрізнення між іконографічним описом зовнішніх сюжетів та іконологічним розшифруванням їхніх соціокультурних смислів. На навчальних заняттях детально аналізуються найважливіші релігійні, міфологічні, алегоричні та світські сюжети у класичному й сучасному мистецтві. Значна увага приділяється трансформації символів у часі, їхньому переосмисленню та функціонуванню в сучасній масовій культурі. Теоретичні лекції поєднуються з практичним аналізом конкретних пам'яток живопису, скульптури, графіки та дизайн-проектів. Опанування курсу сприяє розширенню мистецтвознавчого кругозору та формуванню критичного сприйняття будь-якого зорового матеріалу. Отримані знання допомагають здобувачам обґрунтовано інтерпретувати художній спадок та свідомо використовувати символіку у власній творчості. Завдяки міждисциплінарному характеру дисципліна готує студентів до самостійної аналітичної, дослідницької та практичної діяльності у сфері мистецтва.
Мета й завдання навчальної дисципліни	Метою вивчення дисципліни «Іконологія» є формування у здобувачів вищої освіти системних знань про глибокі смислові рівні візуального мистецтва та методи їхнього тлумачення. Курс покликаний навчити студентів тлумачити та інтерпретувати складові іконографічного образу або художнього твору, розуміти культурні, філософські та історичні контексти їх створення. Навчальна дисципліна сприяє розвитку навичок аналізу символів, алегорій та метафор у мистецьких пам'ятках різних епох. Важливим аспектом є опанування класичного методу іконологічного аналізу, який дає змогу зрозуміти художній твір як відображення світогляду певної доби. Вивчення предмета допомагає студентам орієнтуватися у складній системі візуальних образів та розуміти їхній вплив на розвиток культури. У результаті здобувачі вчать застосовувати іконологічний підхід для критичного осмислення сучасної візуальної культури та розробки власних творчих концепцій. Основні завдання навчальної дисципліни:

	– засвоїти теоретичні основи іконології, її понятійно-категоріальний апарат та ключові етапи розвитку методу. – ознайомитися з головними міфологічними, релігійними та алегоричними сюжетами в історії світового мистецтва. – навчитися відрізняти поверхневий (іконографічний) опис твору від його глибинного (іконологічного) тлумачення. – оволодіти навичками декодування прихованих символів, метафор та атрибутів у візуальних образах різних епох. – дослідити соціокультурні, релігійні та філософські контексти, що вплинули на формування та еволюцію художніх образів. – розвинути критичне мислення й вміння обґрунтовано аналізувати як класичні пам'ятки, так і об'єкти сучасної візуальної культури. – сформувати здатність свідомо використовувати іконологічний підхід та символічну мову у власній професійній і творчій діяльності. У результаті вивчення дисципліни студент повинен продемонструвати такі результати навчання: знати: – розуміти цілісність феномену сакрального мистецтва у різних культурах історичні витoki та сучасний контекст розвитку актуального мистецтва; – володіти фаховою термінологією і методикою дослідження творів сакрального мистецтва; – аналізувати найважливіші джерела з світового мистецтва; – розуміти автентичність українського сакрального мистецтва. вміти: – вміти застосовувати основні категорії і поняття дисципліни; – вміти аналізувати іконографічні схеми і образно-символічну мову творів сакрального та світського мистецтва; – вміти робити аналіз мистецького твору.
Передумови вивчення дисципліни	«Вступ до мистецтвознавства» «Термінологія мистецтвознавства» «Історія мистецтва. Теорія мистецтва та аналіз творів»

	«Соціологія мистецтва» «Протоісторія українського мистецтва» «Історія мистецтва та архітектури Давньої Русі»
Програмні компетентності та результати навчання	
Інтегральні компетентності	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі мистецтвознавства або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів даної галузі, а також суміжних спеціальностей, зумовлених комплексним підходом, проведення досліджень, та/або здійснення інновацій, що характеризуються невизначеністю умов і вимог.
Загальні компетенції (ЗК)	ЗК 2. Здатність зберігати і примножувати культурномистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК 5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 12. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
Фахові (предметно-специфічні) компетенції спеціальності (ФК)	СК 2. Здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки. СК 6. Здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі. СК 9. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності. СК 11. Здатність проводити сучасне мистецтвознавче дослідження з використанням інформаційнокомунікаційних технологій. СК 12. Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах.

Структура навчальної дисципліни

Назва модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	Лек.	Пр	Сем	СР
Семестр 3					
Тема 1. Іконологія як наука.	2	2			
Тема 2. Поняття іконографія та іконологія	2	2			
Тема 3. Інтерпретація витвору мистецтва	2	2			
Тема 4. Твір мистецтва як характерний прояв культурно-історичної ситуації.	8	2		6	16
Тема 5. Мова символів як посередників.	4	2	2		6
Тема 6. Античне мистецтво. Поняття міфу.	8	4	4		6
Тема 7. Християнське мистецтво.	14	6		8	16
Тема 8. Софія Київська. Образ Богородиці (Оранта)	4	4			
Тема 9. Мистецтво Епохи Ренесансу.	16	6	4	6	16
Усього годин за Семестр 3	120	30	10	20	60

Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Аверінцев С. С. Софія-логос: словник. Київ : Дух і літера, 2004. 636 с.
2. Академічне релігієзнавство: підручник / за наук. ред. А. М. Колодного. Київ, 2000.
3. Креховецький Я. Богослов'я та духовність ікони. 2-е вид., доп. Львів : Свічадо, 2002. 182 с.
4. Лєпахін В. Ікона та іконічність [пер. з рос. Т. Тимо]. Львів : Свічадо, 2001. 287 с.
5. Овсійчук В. А. Українське мистецтво XIV – першої половини XVII століття: нариси з історії українського мистецтва. Київ : Мистецтво, 1985. 168 с.
6. Овсійчук В. А. Українське мистецтво другої половини XVI першої половини XVII ст. Архітектура. Скульптура. Живопис. Київ : Наукова думка, 1985. 184 с.
7. Словник українського сакрального мистецтва / М. Станкевич, С. Боньковська, Р. Василик та ін. ; за наук. ред. М. Станкевича. Львів : Афіша, 2006. 288 с.
8. Степовик Д. В. Історія української ікони X – XX століть. 2-е вид., стереотип. Київ : Либідь, 2004. 440 с.
9. Степовик Д. В. Українська ікона. Іконотворчий досвід діаспори. Київ : Балтія Друк, 2003. 160 с.
10. Степовик Д. В. Мистецтво ікони: Рим, Візантія, України. Київ : Наук. думка, 2008. 466 с.
11. Український іконопис XII – XIX ст.: альбом/ автор проєкту Анатолій Мельник. Хмельницький : Приватна фірма «Галерея 2», 2005. 256 с.
12. Филипович Л. Етнологія релігії. Київ, 2000.
13. Яковлев Є. Г. Мистецтво і світові релігії. Київ : Вища школа, 1989. 221 с.

14. Логвін Г. Н. Софія Київська. Київ : Мистецтво, 1971.
15. Осадча О. А. Візантійські традиції в іконописі: богословської-символічні та формотворчі аспекти: монографія. Вінниця : ТОВ «Твори», 2023.
16. Абрамович С. Д. Церковне мистецтво: навчальний посібник. Київ : Кондор, 2005.
17. Ervin Panofski. Studies In Iconology. Humanistic Themes In The Art Of The Renaissance. Routledg, 2018.

Додаткова

1. Брайчевський М. Ю. Утвердження християнства на Русі. Київ, 1988.
2. Вайнтриб І. В. Священні лики цивілізацій. Київ, 2001.
3. Горський В. С. Святі Київської Русі. Київ, 1993.
4. Демчук Р. Храм Софії у символічному просторі Русі-України. Київ : Києво-Могилянська академія, 2008. 164 с.: іл.
5. Ісаєвич Я. Д. Україна давня і нова: народ, релігія, культура. Львів, 1996.
6. Кристопчук М. Синтез технік монументального мистецтва в храмовій архітектурі. Львів, 2002.
7. Моця О., Ричка В. Київська Русь: від язичництва до християнства. Київ, 1996.
8. Осадча О. А. Структурно-просторова схема Дерева Життя у топографічній іконічності міста-храму-ікони-людини. Українська академія мистецтва: зб. дослідницьких та науково-методичних праць. Київ, 2018. Вип. 2.
9. Островерха М. Мантенія. Дзвон, 1931.
10. Павлов С. В., Мезенцев К. В., Любіцева О. О. Географія релігій: навч. посіб. Київ, 1999.
11. Попович М. Культура: ілюстрована енциклопедія України. Київ, 2009.
12. Попович М. Нариси історії культури України. Київ, 1998.
13. Світова художня культура: від первісного суспільства до початку середньовіччя: навч. посіб. / О. П. Шолокова та ін. Київ, 2004.
14. Українська культура в європейському контексті / за ред. Ю. Богуцького. Київ, 2007.
15. Уманцев Ф. Мистецтво давньої України. Київ, 2002.
16. Художня культура світу. Європейський культурний регіон. Київ, 2007.

Методи контролю та розподіл балів

Назви змістових модулів і тем	Дата проведення	Формат контролю	Максимальна кількість балів
Теми 1-3: Тема 1. Знайомство з художником. Відеопрезентація робіт автора. Дискусія Тема 2. Вступ. Сучасні мистецькі практики: інсталяція, об'єкт,	вересень	Конспектування наукових джерел, презентація, творча робота, тестування	20

перформенс, відео-арт Тема 3. Сучасні мистецькі практики: витоки та актуальний контекст Тема 4. Тривимірність. Особливості сприйняття. Простір і взаємодія з ним Тема 5. Інсталяція як художня практика: принципи побудови			
Теми 4-6: Тема 4. Твір мистецтва як характерний прояв культурно-історичної ситуації. Тема 5. Мова символів як посередників. Тема 6. Античне мистецтво. Поняття міфу.	вересень-жовтень	Конспектування наукових джерел, презентація, практичні завдання, тестування	30
Теми 7-9: Тема 7. Християнське мистецтво. Тема 8. Софія Київська. Образ Богородиці (Оранта) Тема 9. Мистецтво Епохи Ренесансу.	жовтень-грудень	Конспектування наукових джерел, презентація, практичні завдання, тестування. Диференційований залік	50
РАЗОМ:			100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням

			дисципліни
--	--	--	------------

Технічне, програмне та інструментальне забезпечення

Необхідне обладнання, устаткування	Робоча програма навчальної дисципліни «Іконологія» для здобувачів вищої освіти за першим рівнем (ступенем) вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», за освітньо-професійною програмою «Мистецтвознавство». КДАДПМД імені Михайла Бойчука, 2024. 17 с. Демонстраційний дидактичний матеріал.
Необхідні засоби	Ноутбук, планшет
Програмне забезпечення	Microsoft Office, Онлайн-ресурс Google Workspace for Education тощо
Матеріали, інструменти	Блокнот для конспекту, ручка

Політика вивчення навчальної дисципліни

Політику щодо академічної доброчесності	Під час виконання навчальних завдань здобувачі зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності. Використання матеріалів з інтернет-ресурсів та інших інформаційних джерел допускається виключно за умови обов'язкового коректного посилання на джерело. Письмові роботи підлягають перевірці на наявність плагіату та допускаються до оцінювання за умови, що обсяг коректних текстових запозичень не перевищує 30%. У разі виявлення плагіату або інших форм порушення академічної доброчесності робота не зараховується, а здобувач отримує 0 балів із обов'язковим повторним виконанням завдання. Списування під час контрольних заходів і підсумкового оцінювання забороняється, зокрема із використанням мобільних пристроїв. Застосування мобільних пристроїв дозволяється лише у випадках, передбачених форматом онлайн тестування. Під час усіх форм поточного та рубіжного контролю порушення академічної доброчесності не допускаються. У разі відсутності здобувача під час контрольного заходу без поважної причини він втрачає право на отримання відповідних балів; можливість повторного складання визначається викладачем із встановленням додаткового терміну виконання завдань.
Політика щодо відвідування занять	Відвідування навчальних занять є обов'язковою складовою системи оцінювання та враховується під час нарахування балів. За наявності поважних причин (зокрема стану здоров'я або

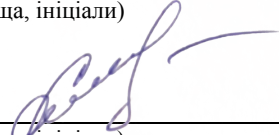
	участі в міжнародних освітніх програмах) здобувач може навчатися в дистанційному (онлайн) форматі за попереднім погодженням із викладачем із подальшим представленням результатів виконаних завдань під час консультації. Пропуски занять без поважних причин не допускаються. Поважність причин має бути підтверджена відповідними документами або завчасним повідомленням викладача. Запізнення на заняття без обґрунтованих підстав також вважаються порушенням навчальної дисципліни.
Політика щодо термінів виконання завдань і перескладання	Усі навчальні завдання, визначені програмою дисципліни, підлягають обов'язковому виконанню у встановлені строки. У разі виникнення заборгованості її усунення здійснюється протягом одного тижня після завершення визначеного терміну. Завдання, подані з порушенням строків виконання без поважних причин, оцінюються зі зменшенням балів і можуть бути зараховані в межах 50% від максимально можливої оцінки.
Політика щодо правил поведінки на заняттях	Навчальна дисципліна передбачає роботу в колективі та взаємодію учасників освітнього процесу. Навчальне середовище в аудиторії ґрунтується на принципах доброзичливості, творчої співпраці та відкритості до конструктивної критики. Під час занять здобувачі зобов'язані перевести мобільні пристрої у беззвучний режим. За необхідності допускається тимчасовий вихід з аудиторії за погодженням із викладачем, за винятком залікових і екзаменаційних форм контролю. Заохочується висловлення власної позиції щодо теми заняття за умови її аргументованості та опори на аналітичні висновки, сформовані під час практичної та самостійної роботи.
Політика щодо комунікації з викладачем	Поза межами аудиторних занять офіційним каналом комунікації з викладачем є електронна пошта. Листування здійснюється у робочі дні до 18:00 з дотриманням встановлених правил: у темі листа обов'язково зазначається назва навчальної дисципліни; у тексті повідомлення необхідно вказати прізвище, ім'я та по батькові здобувача вищої освіти (анонімні звернення не розглядаються); файли мають бути підписані за схемою «прізвище_назва завдання». Допустимі формати файлів: текстові матеріали — doc, docx; ілюстративні матеріали — jpeg, pdf. Консультації викладача в приміщенні закладу вищої освіти проводяться у визначені дні та години. У разі службового відрядження, тимчасової непрацездатності або інших об'єктивних обставин викладач залишає за собою право перенести заняття на інший день за попереднім погодженням з адміністрацією та студентами.

Детальнішу інформацію щодо компетентностей, результатів навчання, методів навчання, форм оцінювання, самостійної роботи наведено у [Робочій програмі](#) навчальної дисципліни.

Розробник (розробники) силабусу
навчальної дисципліни


(підписи, прізвища, ініціали) Дудченко А.М.

Гарант освітньої програми


(підписи, прізвища, ініціали) Сосік О.Д.

Завідувач кафедри


(підписи, прізвища, ініціали) Косьяненко К.В.

Силабус затверджено
на засіданні кафедри мистецтвознавства та мистецької освіти
(назва кафедри)

від «23» квітня 2024 р., протокол №14